Danas

Ili trač, ili politika

JOSIP Broz Tito je davne 1946. godine rekao: „Mnogi ljudi sa strane, iz drugih zemalja, čak i neki ljevičari koji su prema našoj zemlji prijateljski nastrojeni, objašnjavali su i još danas žele objasniti ne samo herojsku narodnooslobodilačku borbu već i revolucionarni preobražaj, odnosno vanredne uspjehe u stvaranju nove Jugoslavije, novog društvenog uređenja, kao i uspjehe u izgradnji naše zemlje, nekim srećnim okolnostima, slučajnostima itd. Za opšti narodni ustanak i uspjeh narodnooslobodilačke borbe uzimani su potpuno besmisleni argumenti kao, na primjer, visoka brda, šume, nacionalna neravnopravnost koja je postojala u staroj Jugoslaviji, pa čak i neka (tobože) fatalistička shvatanja našeg naroda prema životu i smrti, svojstvena primitivnim narodima itd. Sve je to, razumije se, netačno, besmisleno i uvredljivo..., jer se takvim argumentima hoće prikazati ustanak naroda Jugoslavije kao neka nesvjesna spontanost, neki očajnički korak koji graniči s avanturom i samoubistvom, a ne kao rezultat visoke svijesti i punog saznanja naroda Jugoslavije o svoj težini te borbe i žrtava u borbi koju je preuzeo“ (iz Dane Šijan: *Moć Titove riječi*, Stylos, Zagreb, 1977, str 16.). Navodimo ovaj citat kako bi podsetili da diskvalifikacije o „dinarskom“ karakteru NOB-a, revolucije i socijalističke Jugoslavije nisu od juče. Šta se, međutim, danas i ovde krije iza antikomunističke histerije isprovocirane zahtevom za rehabilitaciju Milovana Đilasa? Odgovor ni sami ne znamo, ali vas pozivamo da pitanje razmatramo sa dužnom ozbiljnošću – da se ne bavimo tračevima, koji su dominantan sadržaj dosadašnje debate o rehabilitaciji Đilasa, već da razgovaramo o političkim pozicijama.

Jednako površno kao i „slučaju Đilas“, srednjoklasni publicisti pristupaju pitanju sa kakvom su se etikom jugoslovenski radnici devedesetih godina odazivali vojnim, ili dobrovoljačkim pozivima u nacionalne strojeve? U ovom broju našeg biltena, Branimir Stojanović analizira knjigu Milisava Sekulića o putevima i stranputicama srpskog dobrovoljaštva u poslednjim ratovima. Sa partizanima ih povezuje malo toga, praktično ništa osim malograđana koji i jedne i druge sa gnušanjem odbacuju, što nam puno govori i o tome ko je u ratovima devedesetih pobedio, i šta je sve u tim istim ratovima jugoslovenski radnik izgubio.

Uz recenziju objavljujemo i drugi deo razmatranja boračko-invalidskih zakona zemalja u okruženju, sa konferencije koja je u okviru projekta *Imenovati TO ratom* održana septembra prošle godine na Fruškoj Gori.

Srbija svoje ratove, njihove učesnike i protivnike, do današnjeg dana nije priznala. „Površnost“ ima svoje duboke razloge.

Projektni tim *Imenovati TO ratom*

za samoobrazovanje
Bilten
uciteljneznalica.org
društvena pitanja

Imenovati TO ratom – Centar za kulturnu dekontaminaciju

Recenzija

Milisav Sekulić

Dobrovoljci – prećutana istina

Udruženje boraca rata od 1990. godine opštine Rakovica, 2003.

„Kao da kod Srba nema hrabrosti i spremnosti za suočavanje sa porazima.“ Milisav Sekulić

Projekat *Imenovati TO ratom* kao važan deo svoje delatnosti ima za cilj da prikupi arhiv – biblioteku izdanja knjiga i publikacija koje su veteranska udruženja, veterani i drugi učesnici rata objavljivali u periodu od 1991. godine do danas. Iako projekat još nema jasan uvid u veličinu i domete produkcije veteranskih knjiga i publikacija, jasno je da biblioteka ove nevidljive produkcije, koja se zbiva potpuno izvan očiju javnosti, ima tendenciju da artikuliše ratni raspad Jugoslavije i ulogu koju su borci ratova 1990-1999. godine imali u njima. Raznolikost žanrova od naučnih studija, vojnih analiza, ispovesti, govornih istorija do propagandističkih i pamfletskih tekstova ima jedan zajednički ton: svi oni na neki način pokušavaju da konstruišu i prozovu kroz diskurs žaljenja neku instancu koja bi im odgovorila na mnogobrojna pitanja i nejasnoće, odnosno bila odgovorna za nezadovoljstvo i očaj koji je osnovni ton ovih publikacija.

Kao jedan od najplodnijih autora, sa viskim autoritetom u veteranskoj populaciji izdvaja se Mr. Milisav Sekulić, koji se kroz seriju od desetak knjiga (izdavač je Udruženje boraca ratova 1990. opštine Rakovica, jedna od malobrojnih veteranskih organizacija koja, iako osnovana da se bavi na lokalnom nivou pitanjima veterana Rakovice, ima jako veliki autoritet i na nacionalnom nivou, okupljajući veteranska udruženja koja su na distanci od države) bavi pitanjima evidencije i spiskovima tačnog broja poginulih u ratovima devedesetih godina, odnosno stalnom diskusijom o razlozima poraza, odnosno razjašnjavanjem uloge boraca ratova devedestih u odnosu na državnu politiku.

U knjizi *Dobrovoljci – prećutana istina*, Sekulić postavlja tezu da je jedan od ključnih razloga poraza Srbije, odnosno nerazumevanja poraza u ratovima devedesetih, zaboravljena istina o dobrovoljcima, istina da je dobrovoljac zapravo jedan od ključnih agenata ratovanja u istoriji srpskog naroda, a da je prekid i zaborav uloge i značaja dobrovoljaca u istoriji razlog zašto su dobrovoljci u ratovima devedesetih bili zapravo žrtvovani i jedan su od najtragičnijih vidova ratnog poraza dražave Srbije.

Zanimljivo je da Sekulić pravi jednu kolažnu tekstualnu strukturu sastavljenu od: ispovesti dobrovoljaca sa opštine Rakovica o njihovom učešću u ratovima devedestih, evidenciju broja dobrovoljaca u ratnim dejstvima odnosno broj poginulih dobrovoljaca, istoriografsku studiju o dobrovoljcima i njihovom mestu u istoriji ratovanja u Srbiji i nekoliko kratkih kritičkih eseja u kojima se obračunava sa tezama i autorima koji su po njegovom mišljenju najodgovorniji za sakrivanje istine o istorijskoj ulozi dobrovoljaca.

Cilj ovako ambiciozne i žanrovski zanimljive knjige je da dobrovoljce ratova devedesetih sa teritorije Srbije konceptualno i pravno odvoji od paravojske, odnosno da dobrovoljce ratova devedesetih dekriminalizuje i legalizuje odnosno da obezbedi dobrovoljčev apsolutno ekscentrični status u odnosu na redovnu vojsku, paravojsku, partijske vojske i druge oblike nestandardnog ratnog angažmana tokom devedesetih. Štavise, Sekulić smatra da je dobrovoljac ključna fugura borca u istoriji ratovanja u Srbiji, ideal borca, a ono što ga najbolje definiše je da je spreman da da život bez ikakve kalkulcaje, zapravo neko ko je ideološki apsolutno čist i nevin, neko ko samo prati kako to Sekulić kaže „nacionalni institk“.

Zanimljivo je da je ratni dobrovoljac u ratovima devdesetih izaziva najviše zabune odnosno postaje poprište borbe oko odgovora na pitanje – Ko je legalni učesnik rata u ratovima devedesetih? Uobičajena norma legalnog angažmana borca u ratu je borac koji na poziv države koja proglašava ratno stanje zauzima svoje mesto koje mu je dodeljeno u sistemu oružanih snaga. Jedina situacija u kojoj je granica legalnog angažovanja borca sa teritorije Srbije u ratovima devedesetih neupitna, jeste tokom intervencija NATO pakta krajem devedesetih godina. Međutim, period od 1992. do 1995. godine i angažman boraca sa teritorije Srbije u ratovima u Bosni i Hrvatskoj je kompleksan iz dva razloga: država Srbija nikada nije proglasila ratno stanje, odnosno poslednji legalni borac koji se bori u ime vojske za koju je nadležna vlada na teritorijama bivših republika su borci koji su bili u redovima JNA do kraja 1992. godine. Nakon toga prisustvo boraca sa teritorije Srbije u drugim državama predmet je sukoba interpretacija koje prema Sekuliću nastaju iz nerazumevanja razlika između: dobrovoljca i stranački angažovanih boraca, odnosno dobrovoljca i paravojski. Naime, Sekulić pažljivo analizira razliku između dobrovoljaca i stranački angažovanih dobrovoljaca tako što dobrovoljca smatra neideološkom i nepolitičkom individuom, koji vođen „nacionalnim institkom“ ratuje, odnosno razliku između paravojske i dobrovoljca tako što postavlja tezu da je paravojska bila organizovana kao deo vojnog i policijskog aparata države SRJ, koja je ilegalno boravila na teriotorijama bivših republika i sa kojih se vraćala nakon ratnih dejstava, za razliku od dobrovoljca koji je potpuno legalan borac koji je pristupio vojskama Republike Srpske i Republike Srpske Krajine, što je po svim odredbama međunarodnog i lokalnog prava legitimno.

Međutim, nije jasno i Sekulić se time ne bavi, kako napraviti razliku između dobrovoljca i borca koji je regrutovan od strane države SRJ nakon decembra 1992 godine. Naime, tokom ratova u Bosni i Hrvatskoj država SRJ je vršila tokom tri godine rata nekoliko prisilnih mobilizacija, a u poslednjoj fazi rata 1995. godine prisilno je mobilisala desetine hiljada izbeglica iz Republike Srpske Krajine i iz Bosne i Hercegovine koje je poslala na frontove u Bosni. Prisilno mobilisani je potpuna suprotnost od dobrovoljca, a prisilno mobilisane država je nakon rata tretirala kao dobrovoljce, naime iza figure dobrovoljca sakrila se njegova potpuna suprotnost, prisilno mobilisani od strane države koja nije proglasila ratno stanje. Naime, čak i u slučaju neprisilno mobilisanih, dakle u idealnom slučaju dobrovoljca, za kojim Sekulić traga, država Srbija nije bila neutralna, štaviše ona je organizovala njihovo prihvatanje u vojnim centrima, naoružavala ih, davala im uniformu i organizovala transport do linije sukoba na teritorijama bivših republika SFRJ.

Posebno zanimljiv deo knjige je istoriografska studija o istoriji dobrovoljnog ratovanja u Srbiji. Naime, ključna teza studije je da je jugoslovenski komunizam zbog njegovog antisrpskog karaktera potpuno negirao, odbacio i uništio tradiciju dobrovoljstva, odnosno da je nakon Drugog svetskog rata dobrovoljačku istoriju Srba proglasio reakcionarnom. Međutim, iz samog Sekulićevog prikaza vidi se da je slavna istorija dobrovljstva 1903-1918. godine, na koju se Sekulić poziva kao na formativni ideal srpskog dobrovoljca, već i u Kraljevini Jugoslaviji bila totalno marginalizovana i osuđena kao štetna, odnosno da je pokušaj oživljavanja dobrovoljačke tradije kroz formiranje četnickog pokreta na početku Drugog svetskog rata završio u kolaboraciji i izdaji. Ono što je najvažnije što Sekulić prećutkuje u svojoj istoriografskoj studiji je da je najveća dobrovoljačka vojska u istoriji Srba zapravo Narodnooslobodilačka borba i da je u njoj učestvovao znatan broj Srba, odnosno da se ona formirala kao apsolutno dobrovoljačka i da u njoj nije bilo ni jednog borca koji nije bio dobrovoljac. Međutim njegova definicija dobrovoljca kao onog koji je potpuno izvan ideologije i politike, odnosno da on samo prati svoj „nacionalni institk“ stavlja ga u poziciju da prećuti i sam zaboravi ovu sekvencu istorije dobrovoljnog ratovanja u istoriji Srbije. Drugim rečima, njegova teza da je zaboravljanje istorije dobrovoljstva uzrok poraza u ratovima devedesetih sada pogađa njegovu poziciju posto on sam vrši operaciju potiskivanja i cenzurisanja jedne važne istorijske sekvence dobrovoljačke borbe i zapravo sudeluje u onom protiv čega se na nivou principa bori.

Na kraju, ova knjiga je za sad jedini i svakako važan doprinos otvaranju pitanja o legalnosti i statusu boraca u ratovima devedesetih, ali zbog pokušaja da bude ideološki neutralna postaje ideološka, proganjajuća i restriktivna. Sama definicija dobrovoljca kao vanideološkog i nepolitičkog subjekta je ideološka, odnosno to da, kako Sekulić kaže „on samo prati nacionalni institk“, je već ideologija, štaviše opasno ga stavlja u blizinu rasizma. Međutim, ono sto je ključno je da ono što nedostaje dobrovoljcu je odluka da bude dobrovoljac, da sam donese odluku da bude, što bi ga stavilo u odnos sa ideologijom i politikom. Zato i nije neobično da se dobrovoljci Narodnooslobodilačke borbe ne uklapaju u Sekulićevu definiciju dobrovoljca i srpsku tradiciju dobrovoljstva, pošto su doneli odluku koja ih je stavila u odnos sa ideologijama i politikama svoga vremena i omogućila da izvojevaju briljantnu pobedu seljaka i radnika kada tako nešto nije bilo moguće.

Drugim rečima, sve što srpski dobrovoljac ratova devedesetih danas, kada država odriče da je i formalno i neformalno pozivala u rat, može da kaže je da je dobivši „poziv kome se odazvao“, prateći „nacionalni institk“ hteo da po svaku cenu održi svoj status građanina nacionalne države, koja je i bila rezultat svih ratova devedesetih. Odnosno, danas kada veterani pozivaju nacionalnu drzavu koja je formirana njihovim ratnim angažmanom, da se izjasni o svom delu odgovornosti za poziv u rat i vođenje rata, i kada ona odbija da se izjasni, to paradoksalno postaje mesto najvećeg poraza boraca ratova devedesetih, a ne izgubljeni ratovi u kojima su učestvovali. Pozivajući državu da prizna svoje učešće u ratovima, nekadašnji dobrovoljci i sadašnji veterani po prvi put su doneli odluku da se subjektiviraju i retroaktivno daju smisao svom učestvovanju u ratu, odnosno jasno su odbili da igraju dodeljenu im ulogu nestajućih posrednika između Jugoslavije i nacionalne države iz koje su konstitutivno isključeni.

Da je autor ostao na nivou svog uvida koji smo postavili kao moto ovog teksta, da „kod Srba nema hrabrosti i spremnosti za suočavanje sa porazima“, svakako bi smo dobili knjigu vrednu pažnje. Ovako nam ostaje da najbolje delove ove knjige, a to je pre svega razjašnjenje pozicije dobrovoljca u ratovima devedesetih, uzmemo kao osnovu za studije koje tek treba da uslede.

Branimir Stojanović

Uvod za diskusiju o boračko-invalidskom zakonu (2)

Zakonska regulativa u okruženju

ZAKON REPUBLIKE SRPSKE (entitet BiH) u naslovu nosi označenje da se radi o položaju boraca odbrambeno-otadžbinskog rata, a kao lica kojima se prizanje svojstvo borca predviđa i to:

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi, način i postupak za utvrđivanje statusa i prava boraca, vojnih invalida i članova porodica poginulih boraca i umrlih vojnih invalida i članova porodica lica stradalih u vršenju vojne službe ili u vršenju aktivnosti u vezi sa tom službom, način obezbjeđivanja novčanih sredstava, te druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava propisanih ovim zakonom.

Član 2.

(1) Borac je, u smislu ovog zakona, lice koje je:

a) učestvovalo u oružanim akcijama, odnosno oružanoj borbi na teritoriji bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljem tekstu: SFRJ) u sastavu oružanih snaga i snaga državne bezbjednosti SFRJ i vojnih formacija pod komandom tih snaga, u periodu od 17. avgusta 1990. do 18. maja 1992. godine, za odbranu SFRJ, odnosno Republike Srpske,

b) u ratu u bivšoj SFRJ, odnosno Bosni i Hercegovini u periodu od 19. maja 1992. godine do 19. juna 1996. godine, kao pripadnik oružanih snaga Republike Srpske, vršilo vojne i druge dužnosti za odbranu Republike Srpske.

(2) Borac je, u smislu ovog zakona, i lice koje je kao dobrovoljac poslije 18. maja 1992. godine bilo pripadnik oružanih snaga Republike Srpske i kao takvo vršilo vojne i druge dužnosti za odbranu Republike Srpske.

(3) Borac je, u smislu ovog zakona, i lice koje je vršilo vojne i druge dužnosti u vezi sa učestvovanjem u oružanoj akciji preduzetoj za vrijeme mira za odbranu Republike Srpske.

(4) Borac je, u smislu ovog zakona, i lice koje je učestvovalo u antifašističkoj i oslobodilačkoj borbi tokom 20. vijeka kao pripadnik Srpske, Crnogorske ili Jugoslovenske vojske, ili kao borac Narodnooslobodilačkog rata.

U pogledu dokaznih sredstava Zakon predviđa:

Član 88.

(1) Činjenica angažovanja borca utvrđuje se samo na osnovu uvjerenja Ministarstva odbrane, odnosno Ministarstva unutrašnjih poslova za pripadnike tog ministarstva, a odsustvo iz jedinice po osnovu bolovanja samo na osnovu nalaza i mišljenja nadležnih vojnoljekarskih komisija.

(2) Činjenica da je rana, povreda ili ozljeda zadobijena pod okolnostima iz čl. 2, 5, 7. i 11. ovog zakona utvrđuje se samo pisanim dokaznim sredstvima iz vremena kada je rana, povreda ili ozljeda zadobijena, odnosno revidiranim uvjerenjem u smislu člana 127. ovog zakona.

(3) Pisanim dokaznim sredstvom u smislu stava 2. ovog člana za utvrđivanje činjenice da je rana, povreda ili ozljeda zadobijena pod okolnostima iz člana 2. ovog zakona smatra se i medicinska dokumentacija o njihovom liječenju, najkasnije godinu dana od prestanka tih okolnosti.

(4) Činjenica da je bolest nastupila pod okolnostima iz čl. 2, 5. i 7. ovog zakona utvrđuje se samo na osnovu medicinske dokumentacije koja potiče iz vremena službe u oružanim snagama i perioda od 30 dana po otpuštanju iz oružanih snaga.

(5) Izuzetno od odredbe stava 4. ovog člana, ako je borac bio u zarobljeništvu, medicinska dokumentacija o bolesti ne može biti starija od godinu dana od dana otpuštanja iz oružanih snaga, odnosno od dana prestanka okolnosti zarobljeništva.

Znači prema rešenju iz Zakona Republike Srpske nema mogućnosti dokazivanja putem svedoka.

ZAKON FEDERACIJE BIH (entitet BIH)

Navedenim zakonom se takođe, kao i već citiranim, svojstvo borca priznaje i dobrovoljcima.

Član 2.

Braniocem, u smislu ovog Zakona, smatra se pripadnik Armije Republike Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i policije nadležnog organa unutrašnjih poslova (u daljnjem tekstu: Oružane snage) koji je učestvovao u odbrani Bosne i Hercegovine (početak agresije na općinu Ravno) od 18. septembra 1991. do 23. decembra 1996. godine, odnosno do prestanka neposredne ratne opasnosti i koji je demobiliziran rješenjem nadležnog vojnog organa, kao i lice koje je učestvovalo u pripremi za odbranu i u odbrani Bosne i Hercegovine u periodu prije 18. septembra 1991. godine a koje je angažirano od nadležnih organa.

Pod učešćem u odbrani Bosne i Hercegovine u smislu stava 1. ovog člana podrazumijeva se učešće u oružanom otporu i djelovanje u direktnoj vezi sa pružanjem otpora.

Dobrovoljcem i organizatorom otpora, u smislu ovog Zakona, smatra se pripadnik vojnih jedinica koji je učestvovao u pripremi za odbranu i u odbrani Bosne i Hercegovine u periodu do 19. juna 1992. godine, kao i drugo lice koje nije bilo vojni obveznik u vrijeme dobrovoljnog stupanja u Oružane snage i ostao neprekidno u jedinicama do kraja rata, ili je ranije demobiliziran od nadležnog vojnog organa.

Veteranom, u smislu ovog Zakona, smatra se lice koje je stupilo u jedinice iz stava 1. ovog člana od 18. septembra 1991. do 31. decembra 1992. godine i ostalo neprekidno do 23. decembra 1995. godine, ili ranije demobiliziran od nadležnog vojnog organa. Učesnikom rata, u smislu ovog Zakona, smatra se svako lice koje je u sastavu Oružanih snaga iz stava 1. ovog člana provelo najmanje jednu godinu dana neprekidno u periodu od 20. juna 1992. godine do 23. decembra 1995. godine. Pojmovi i definicije iz ovog člana koriste se i primjenjuju kod reguliranja prava i pogodnosti u svim oblastima i nivoima vlasti koja se tiču branilaca i članova njihovih porodica.

Pravo ne mogu ostvariti sledeća lica:

Član 36.

Prava, prema ovom Zakonu, ne mogu ostvariti:

1. lica koja su samovoljno, bez odobrenja nadležne komande napustila Oružane snage (dezertirala);
2. lica koja su se sama ranila ili povrijedila radi izbjegavanja vojne dužnosti za ciljeve odbrane i sigurnosti Bosne i Hercegovine;
3. lica koja su osuđena pravosnažnom sudskom presudom zbog izvršenja težih krivičnih djela protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine, ustavnog poretka Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava i krivičnih djela protiv Oružanih snaga;
4. članovi porodice lica koja su osuđena za djela iz stava 1. tač. 1., 2. i 3. ovog člana.

Utvrđivanje svojstva borca vrši se samo pismenim dokazima a nije dozvoljeno dokazivanje putem saslupanaj svedoka ili stranaka.

Član 43.

Utvrđivanje da je rana ili povreda zadobijena pod okolnostima iz člana 3. ovog Zakona, vrši se samo pisanim dokaznim sredstvima u skladu sa članom 44. ovog Zakona.

Utvrđivanje da je lice od kojeg članovi porodice izvode prava, prema odredbama ovog Zakona, poginulo, umrlo ili nestalo pod okolnostima iz člana 3. ovog Zakona, vrši se samo pisanim dokaznim sredstvima na način iz stava 1. ovog člana.

Pisanim dokaznim sredstvom prema stavu 1. ovog člana smatra se i izvorna medicinska dokumentacija koja potiče neposredno po zadobijanju rane, povrede ili oboljenja.

Pisanim dokaznim sredstvima, u smislu ovog Zakona, ne smatra se izjava stranke i drugih lica, bez obzira na to u kom obliku je saopćena.

POSTUPAK IZDAVANJA POTVRDA – UVJERENJA

Član 44.

Federalno ministarstvo odbrane/Federalno ministarstvo obrane i Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova/ Federalno ministarstvo unutarnjih poslova za vojna lica, pripadnike policije i druga lica koja su pod okolnostima iz člana 3. ovog Zakona zadobila ranu ili povredu usljed koje je nastupilo oštećenje organizma, odnosno koja su pod tim okolnostima poginula, umrla ili nestala, na osnovu pisane vojne dokumentacije izdaje uvjerenje o svojstvu (pripadnosti) i okolnostima pod kojima je to lice ranjeno ili povrijeđeno, odnosno poginulo, umrlo ili nestalo.

Član 45.

Utvrđivanje da je bolest nastupila pod okolnostima iz člana 3. ovog Zakona, vrši se samo na osnovu medicinske dokumentacije koja potiče iz vremena službe u Oružanim snagama ili iz perioda od 90 dana od dana otpuštanja iz Oružanih snaga.

KOSOVSKI ZAKON (Rezolucija 1244 UN)

U navedenom zakonu je takođe akcenat stavljen na odbrambeni karakter borbe naroda Kosova za slobodu i nezavisnost.

Član 15

Priznavanje i regulisanje statusa

1. Status palog boraca, invalida OVK-a, pripadnika OVK-a i interniranog lica OVK-a, konstatuje se od strane Vladine Komisije za priznavanje i verifikaciju statusa palog borca, invalida OVK-a, veterana, pripadnika OVK-a ili interniranog iz OVK-a.
2. Status civilne žrtve i civilnog invalida rata potvđuje odgovorni organ nadležne opštine pod uslovima i kriterijumima utvđenim zakonskim aktom donetim od strane Vlade.

Član 16

Podnošenje zahteva za ostvarivanje prava

1. Prava određena ovim Zakonom, preko pismenog zahteva, ostvaruju građani Kosova i strani državljani, koji su stekli status odgovarujuće kategorije, utvrđene ovim Zakonom.
2. Za ostvarivanje prava na penziju, prema odredbama ovog Zakona, aplikant podnosi zahtev u Regionalnoj kancelariji departmana Ministarstva za porodice palih boraca, ratnih invalida, civilnih invalida i civilnih žrtava rata.
3. Za ostvarivanje prava na druge beneficije, prema odredbama ovog Zakona, aplikant podnosi zahtev u Ministarstvima i drugim odgovarajućim institucijama.
4. Krajnji rok za podnošenje zahteva za ostvarivanje prava na penziju i beneficije utvrđene ovim zakonom je jedna (1) godina od početka rada vladine komisije za priznavanje i verifikaciju statusa kategorijama iz rata OVK-a.
5. Svi koji su aplicirali posle zakonskog roka, utvrđenog u stavu 4 ovog člana, ne mogu ostvariti penziju i beneficije utvrđene ovim zakonom.

Zaključak

Navedeni aspekti problema bili su predmet diskusije učesnika, s tim da treba naglasiti da su u radu učestvovali i pripadnici nevladinih organizacija civilnog sektora koji su prihvatili učešće i dali svoj konstruktivni doprinos postavljanju daljih smernica prilikom rešavanja istaknutih problema.

Pravni tim projekta *Imenovati TO ratom*

Beograd, 17. septembra 2012. godine

Kingdom of the Netherlands
National Endowment for Democracy
Supporting freedom around the world
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Imenovati TO ratom
CZKd
Rosa Luxemburg Stiftung Southeast Europe
Odbrani Filozofski
Odbrani Filološki

Projekat finansiraju Evropska unija kroz Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava i Holandska Ambasada u Beogradu po programu Matra Embassy Programme.
Sadržaj ovog štampanog materijala je isključiva odgovornost CZKDa i ni pod kojim okolnostima se ne može smatrati da odražava stav Evropske unije.

Izdavač:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti Imenovati TO ratom CZKD
Urednik:
Ivan Zlatić
Dizajn i prelom:
Matija Medenica